

PARLIAMENTARY FORUM

ON SMALL ARMS AND LIGHT WEAPONS

Stockholm 2016-07-01

Remissyttrande på policyramverk för det svenska utvecklingssamarbetet UD 2016/09273/IU

Parlamentarikerforum för Lätta vapen-frågor har tagit initiativet att yttra sig över policyramverk för det svenska utvecklingssamarbetet.

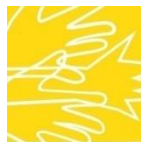
Parlamentarikerforum är ett globalt nätverk bestående av cirka 200 parlamentariker från cirka 80 länder som arbetar med målsättningen att stärka det parlamentariska ansvaret för att minska och förebygga okontrollerad spridning av små och lätta vapen. Med utgångspunkt i parlamentarikers tre nyckelfunktioner inom lagstiftning, översyn gentemot regering samt opinionsskapande har vi sedan år 2002 verkat för att stärka parlamentarikers kunskap och position i arbetet mot väpnat våld.

Parlamentarikerforum välkomnar den övergripande ansatsen och inriktningen i remissen. Den tydliga prioriteringen av konfliktförebyggande är en viktig signal för global, hållbar utveckling och för att hantera de utmaningar världen samt svenskt utvecklingssamarbete står inför.

Mänsklig säkerhet och utveckling är sammanlänkade processer. Väpnat våld dödar drygt 500 000 människor per år¹, drygt 40 % av dessa mister sina liv på grund av små- och lätta vapen. Dessa vapen anses vara dagens massförstörelsevapen, då det är den vapenkategori som vållar flest dödsoffer. Det finns runt 875 miljoner små och lätta vapen i världen, varav runt 75 procent ägs av civila. En stor del är illegala.

Vid sidan av det mänskliga lidandet, så har våldet även omfattande ekonomiska och sociala konsekvenser vilket innebär ett hinder för länders utveckling. De okontrollerade lätta vapnen är ett hot mot vår gemensamma fred och säkerhet. Dessa vapen är också en förutsättning för terrorism och organiserad brottslighet. Som humanitära organisationer vittnat om så försvårar det dagligen tillträde till konflikt- och katastrofområden för att ge stöd och leverera bistånd till utsatta människor. Förebyggande arbete mot väpnat våld är

¹ Small Arms Survey: Geneva, Global Burden of Armed Violence 2015 – Every Body Counts:
<http://www.genevadeclaration.org/measurability/global-burden-of-armed-violence/global-burden-of-armed-violence-2015.html>

PARLIAMENTARY FORUM

ON SMALL ARMS AND LIGHT WEAPONS

därmed inte enbart en fråga om mänsklig säkerhet. Det handlar om kostnadseffektivitet. Att kunna försäkra oss om att utvecklingssamarbetet i stort når fram och får hållbara resultat.

Väpnat våld och okontrollerad spridning av små- och lätta vapen är ett mångdimensionellt problem. Baserat på kunskap och forskning är det väl känt att det har negativa effekter för utvecklingen i länder där konflikter pågår; i postkonflikt situationer samt i utvecklingsländer.²

Mot bakgrund av detta är begreppet som används i inledningen (kapitel 1. sid 2) ”Frihet från väpnade konflikter” mycket problematiskt. Begreppet tar inte hänsyn till faktumet att väpnat våld och okontrollerad vapenspridning är ett påtagligt utvecklingshinder i utvecklingsländer utöver de länder där konflikt pågår. Begreppet motsäger också den i övrigt breda, integrerade kunskapsbaserade analys om mänsklig säkerhet och konfliktförebyggande som återfinns i dokumentet.

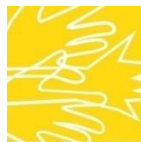
Parlamentarikerforum instämmer helt i remissens betoning på att FN:s utvecklingsagenda 2030 och Politik för Global Utveckling, PGU är viktiga utgångspunkter för svenskt utvecklingssamarbete (kapitel 2, sid. 2). Vi följer också med intresse regeringens nystart av PGU. I remissen betonas alla länders ansvar för att bidra till genomförandet av Agenda 2030 och dess mål. Detta ansvar gäller också Sverige. Vi noterar att resonemang kring potentiella målkonflikter enbart återfinns marginellt i remisstexten (kap.3. sid 10). Vi finner detta anmärkningsvärt med tanke på dess avgörande påverkan på hur samstämmigheten de facto kan ökas. Det påverkar också rimligtvis till vilken grad det kan säkerställas att alla svenska politikområden gemensamt bidrar till att Agenda 2030 och dess mål nås.

I relation till Agenda 2030 och dess mål om fredliga och inkluderande samhällen (SDG 16) är det vitalt att beakta Sveriges roll och ansvar relaterat till vapenexporten. Parlamentarikerforum vill här referera till sitt remissvar till slutbetänkandet av Krigsmaterialexportöversynskommitténs slutbetänkande (KEX)³. Som vi konstaterade där, leder större transparens kring svensk vapenexport till bättre förutsättningar att undvika och förebygga potentiella målkonflikter mellan handelspolitik och utrikespolitik.

Transparens kring svensk vapenexport är en fråga som påverkar Sveriges trovärdighet att vara en stark röst i världen och i den internationella utvecklingspolitiken. Gällande trans-

² Ibid.

³ Remisyttrande på SOU 2015:72 ”Skärpt exportkontroll av krigsmaterial. Slutbetänkande av Krigsmaterialexportöversynskommittén (KEX), 2015-11-06.

PARLIAMENTARY FORUM

ON SMALL ARMS AND LIGHT WEAPONS

parens finns utrymme för förbättring från svensk sida. I färsk forskning⁴ som presenterades nyligen i samband med det sjätte biannuella mötet (BMS6) inom ramen för FN:s handlingsprogram mot illegal handel med små och lätta vapen (Programme of Action, PoA), konstateras att Sverige kommer först på plats 10 vad gäller transparens vid export av små och lätta vapen.

Av relevans för global utveckling och därmed för remissen, föreslog KEX-kommitten också att samstämmighet enligt PGU särskilt ska beaktas vid tillståndsprövning. Förslaget välkomnades av Parlamentarikerforum. För att uppnå detta föreslog Parlamentarikerforum i sitt remissvar förbättrade analysmetoder vid tillståndsprövning – analyser av mottagarlandet och dess kontext utifrån konflikt-, genus- och rättighetsperspektiv. Gällande identifiering av möjliga analysmetoder, ramverk samt kontextkunskap finns potentiella synergieffekter genom den upparbetade kompetens som finns att tillgå inom den breda krets av svenska aktörer som har gedigen erfarenhet inom utvecklingssamarbetet (exempelvis Sida, Folke Bernadotteakademien, civila samhället och näringslivet) och deras internationella samarbetspartner.

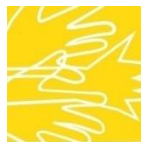
Genomgående i remissen hänvisas till vikten av ett integrerat förhållningssätt och analys i svenskt utvecklingssamarbete. Parlamentarikerforum instämmer i detta och ser det som nödvändigt för att hantera världens utmaningar. För att få ett än mer kraftfullt svenskt utvecklingssamarbete kan integrationen av prioriterade frågor stärkas ytterligare från svensk sida. Exempelvis lyfts (kapitel 2, sid 6) de miljö- och klimatutmaningar som små östater (s.k. SIDS) står inför. Tveklöst stämmer detta, men de freds- och säkerhetsutmaningar dessa stater står inför är mer komplexa än så. Parlamentarikerforum har under 2014 och 2015 genomfört flertalet workshops i samarbete med dessa stater⁵. Utmaningarna kopplat till väpnat våld; okontrollerade vapenflöden och spridning av små- och lätta vapen samt organiserad brottslighet är påtagliga problem för dessa stater. Denna problembild har även bekräftats i forskning⁶ samt diskuterats i FN:s säkerhetsråd⁷. Sveriges plats i FN:s säkerhetsråd 2017 -2018 bör innebära ett gyllene tillfälle att driva dessa frågor integrerat och på så vis stärka kopplingen mellan olika typer av fred- och säkerhetsutmaningar: miljö och klimatomässa samt illegal spridning av små och lätta vapen.

⁴ Trade Update 2016, Transfers and Transparency, Small Arms Survey, Graduate Institute of International and Development Studies, Irene Pavesi, sid.36, publicerad i juni 2016.

⁵ <http://parliamentaryforum.org/seminars-and-workshops>

⁶ http://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2015-07/maintenance_of_international_peace_and_security.php

⁷ <http://www.un.org/press/en/2015/sgsm16981.doc.htm>

PARLIAMENTARY FORUM

ON SMALL ARMS AND LIGHT WEAPONS

Vikten av att integrera dessa frågor understryks av den svenska regeringens feministiska utrikespolitik. Som flertalet deltagare från SIDS-länderna vittade om vid det sjätte biannuella mötet (BMS6) inom ramen för FN:s handlingsprogram mot illegal handel med små och lätta vapen (Programme of Action, PoA) i juni 2016, så påverkar okontrollerad spridning av små- och lätta vapen kvinnors säkerhet negativt genom ökade våldsnivåer och ökad utsatthet.

Slutligen en övergripande observation. Den tydliga kopplingen till Agenda 2030 som görs genomgående i remissen anser Parlamentarikerforum är positiv. Politisk vilja kommer att vara avgörande för att genomföra Agenda 2030 i praktiken. Därmed är också nationellt parlamentariskt ägarskap och ansvarstagande betydelsefullt. Parlament och parlamentariker kommer att ha en nyckelroll i lagstiftning, översyn av regeringen och opinionsskapande samt i processer som rör beslut om budgetprioriteringar.

Sammantaget är dessa delar avgörande för utvecklingsagendans genomförande. Vikten av att inom utvecklingssamarbetet inkludera satsningar på parlamentariska initiativ för att nå ett hållbart – och även kostnadseffektivt – utvecklingssamarbete har bland annat konstaterats i en brittisk studie.⁸ Givet detta skulle det vara befogat att tydliggöra parlamentarikers roll i remisstexten. Den nuvarande texten resonerar och namnger explicit flertalet andra viktiga aktörer inom global utveckling. I mer allmänna ordalag resoneras dock kring "institutioner" och "val". Parlamentarikers betydande roll i den globala utvecklingen uppmärksammas inte i befintlig skrivning.

Slutligen vill Parlamentarikerforum betona att vi gärna för dialog och delar med oss av vår internationella parlamentariska erfarenhet.

På uppdrag av Parlamentarikerforum för Lätta Vapen-frågor

Karin Olofsson
Generalsekreterare

Christer Winbäck
Styrelseledamot

⁸ UK International Development Committee, Ninth Report on Parliamentary Strengthening: <http://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/commons-select/international-development-committee/news/report-parliamentary-strengthening-/>, 27th of January 2015.